

ТЗ(Укр)0
Р 31

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ УКРАЇНИ
ГОЛОВНА РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ
НАУКОВО-ДОКУМЕНТАЛЬНОЇ СЕРІЇ КНИГ «РЕАБІЛІТОВАНИ ІСТОРІСЮ»
СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ВСЕУКРАЇНСЬКА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ
УКРАЇНСЬКЕ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКЕ ТОВАРИСТВО
«МЕМОРИАЛ» імені В. СТУСА
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА РАДА

Науково-документальна серія книг
«РЕАБІЛІТОВАНИ ІСТОРІСЮ»

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

У ДВАДЦЯТИ СЕМИ ТОМАХ

ГОЛОВНА РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

СОЛДАТЕНКО В. Ф.

(голова)

ЛИТВИН в. м.

(головний редактор)

СМОЛІЙ В. А.

(заступник голови)

РЕЄНТ О. П.

(заступник голови)

РУБЛЬОВ О. С.

(заступник голови)

КОКІН С. А.

(заступник голови)

ПОДКУР Р. Ю.

(відповідальний секретар)

БАЖАН О. Г.

БОГУЦЬКИЙ Ю. П.

БОРЯК Г. В.

ВЄДСНЄЄВ Д. В.

КРЕМЕНЬ В. Г.

КРИВОШЕЯ В. В.

ЛЕВЕНЕЦЬ Ю. А.

ЛЕКАРЬ С. І.

ЛОЗИЦЬКИЙ В. С.

МАКОВСЬКА Н. В.

МУЗИЧУК О. В.

НОВОХАТЬКО Л. М.

ПАПАКІН Г. В.

СЕРГЄЄВ С. В.

ТАБАЧНИК Д. В.

УСЕНКО І. Б.

ЧАЙКОВСЬКИЙ А. С.

КИЇВ - ХАРКІВ

2014

РЕАБІЛІТОВАНІ ІСТОРІЄЮ

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Книга друга

ОБЛАСНА РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

БАЛУТА І. М.
(голова)

ЛАПЧИНСЬКА Н. В.
(заступник голови)

АСТАХОВА В. І.

ЗАХАРОВ Є. Ю.

ЗОЛОТАРЬОВ В. А.

КАЛІНІЧЕНКО В. В.

КУЩ Є. О.

МЕРКУЛОВ К. О.

МОСКАЛЬОВ Б. Г.

ОВСЯННІКОВ С. І.

ПАНОВ М. І.

РАНЮК Ю. М.

РОВЧАК Л. Б.

ЯРОШЕНКО Є. С.

Харківське комунальне видавництво
«Оригінал»

УДК 94(477)
ББК 63.3(2УКР-4ХА)
Р 31

*Видається у відповідності з постановами
Президії Верховної Ради України № 2256-ХІІ від 06.04.1992 р.
і Кабінету Міністрів України № 530 від 11.09.1992 р.*

Автори:

Л. Б. РОВЧАК, І. В. ШУЙСЬКИЙ, В. А. ЗОЛОТАРЬОВ,
Л. К. ВОЙСЛАВСЬКИЙ, О. А. ГАВРИЛЕНКО, Я. В. ГАНІТКЕВИЧ
І. В. ДМИТРИЧЕНКО, О. М. ДМИТРИЄВА, О. В. ДЬЯКОВА, О. О. МІЛЮТІНА,
Б. Г. МОСКАЛЬОВ, В. О. ОСІКОВСЬКА, А. О. ПОПОВ, С. Е. СКОРОХОДОВА,
Л. Д. СОКОЛЮК, Р. І. ФІЛІППЕНКО

Рецензенти:

В. В. КАЛІНІЧЕНКО, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії
України Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна;
Р. Ю. ПОДКУР, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інститу-
ту історії України НАН України;
Н. В. ЛАПЧИНСЬКА, заслужений працівник культури України, заступник голови
Харківської міської організації товариства «Меморіал» ім. В. Стуса

Реабілітовані історією. Харківська область : Книга друга
Р 31 / КЗ «Редакційно-видавнича група Харківського тому серії «Ре-
абілітовані історією»». — К. ; Х. : Оригінал, 2014. — 672 с. : іл.
ISBN 978-966-649-111-7 (Кн. 2)
ISBN 978-966-649-015-8.

«Реабілітовані історією. Харківська область» — складова частина все-
української багатотомної науково-документальної серії книг, що є першою
спробою системного висвітлення теми політичних репресій комуністичної
тоталітарної влади.

Видання по Харківській області складатиметься з кількох книг, побудо-
ваних за єдиною структурою.

До Книги другої увійшли в алфавітному порядку імена громадян, що
зазнали політичних репресій в період з липня 1934-го до липня 1937 року.

УДК 94(477)
ББК 63.3(2УКР-4ХА)

ISBN 978-966-649-111-7 (Кн. 2)
ISBN 978-966-649-015-8.

© КЗ «Редакційно-видавнича
група Харківського тому серії
«Реабілітовані історією», 2014

Зміст

Від обласної редколегії	5
Вступ. Управління наркомату внутрішніх справ по Харківській області напередодні «Великого терору» (липень 1934-го — липень 1937 року): структура, функції, оперативна діяльність, керівництво.....	7
Розділ 1. Мовою документів	39
Документ № 1. Постанова Всеукраїнського центрального виконавчого комітету про внесення змін до Кримінально-процесуального кодексу УСРР. 9 грудня 1934 р.....	41
Документ № 2. Постанова бюро Харківського мпк КП(б)У про усунення наслідків ідеологічно-шкідливої роботи на Всеукраїнській науково-експериментальній керамічній станції. 16 липня 1934 р.....	41
Документ № 3. Рапорт лінійного уповноваженого дорожньо-транспортного відділу ст. Кременчук Єгорова С. В. про використання методів фізичного впливу під час слідства. 28 вересня 1934 р.....	43
Документ № 4. Ухваїа комітету КП(б)У ВУАМЛІНу щодо заходів з викриття «троцькістської та націоналістичної ідеології». 6 жовтня 1934 р.....	46
Документ № 5. Постанова ЦК КП(б)У «Про контрреволюційну роботу залишків націоналістів і троцькістів та пособництві їм з боку гнилих і ліберальних елементів». 3 листопада 1934 р.....	48
Документ № 6. Рапорт про обшук та арешт Рибчука А. М. грудень 1934 р.....	50
Документ № 7. Витяг з доповіді прокурора Вишинського А. Я. республіканській нараді працівників юстиції про підсилення боротьби «з новими формами опору класового ворога». 4 квітня 1935 р.....	51
Документ № 8. Протокол засідання бюро Харківського обкому КП(б)У про переселенців. 5 травня 1935 р.....	53
Документ № 9. Заява колишнього працівника ДПУ Путова Ф. Ф., засудженого «за контрреволюційну троцькістську агітацію». 25 серпня 1936 р.....	54
Документ № 10. Список професорів і викладачів Харківського авіаційного інституту, які підлягали звільненню з роботи за ухвалою Харківського обкому КП(б)У від 3 листопада 1935 року «як класово-ворожі елементи». Листопад 1935 р.....	54
Документ № 11. Ухвала Харківського обкому КП(б)У про очищення від «класово-ворожих елементів» заводів № 135 і ХПЗ за телеграмою ЦК КП(б)У. 28 жовтня 1935р.....	55
Документ № 12. Протокол засідання бюро Харківського обкому КП(б)У про очищення Харківського авіаційного інституту від «класово-ворожих елементів». 3 листопада 1935 р.....	56
Документ № 13. Витяг із протоколу засідання бюро Харківського обкому КП(б)У про подальше використання виключених з лав партії. 13 лютого 1936 р.....	56
Документ № 14. Витяг з протоколу загальних зборів в'язнів 3-ї Харківської будколонії НКВС щодо виявлення «ворогів народу» у табірному середовищі. 20 вересня 1936 р.....	57
Документ № 15. Подання начальника УДБ ХОУ НКВС Мазо секретарю Харківського обкому КП(б)У Кудрявцеву на арешт Касяна Я. Я., Грабовського С. Й., Наумова В. Л. 21 грудня 1936 р.....	58
Документ № 16. Заява засудженого Олійника В. С. голові Харківського облсуду про термінове взяття його під-варту через скрутний матеріальний стан родини. 26 грудня 1936 р.....	59
Документ № 17. Повідомлення начальника 1-го відділення РСМ м. Харкова голові Харківського облсуду про взяття під-варту засудженого Олійника В. С. 24 листопада 1937 р.....	59
Документ № 18. Додаток до ухвали Особливої наради при НКВС СРСР зі списком місцевостей, заборонених для проживання висланим особам. 1936 рік.....	60
Документ № 19. Ухвала Харківського обкому КП(б)У про припинення спроб спецпереселенців повернення до прикордонної смуги. 17 березня 1937р.....	61
Документ № 20. Витяг із стенограми звіту Харківського обкому КП(б)У 3-й обласній партконференції про «викорінення троцькістів, шкідників» у партапараті. 18 травня 1937 р.....	61
Документ № 21. Витяг із стенограми доповіді начальника УДБ ХОУ НКВС Мазо С. С. 3-й Харківській обласній конференції КП(б)У. 19 травня 1937р.....	63

<i>Документ № 22.</i> Витяг із стенограми виступу на 3-й Харківській обласній конференції КП(б)У директора Інституту радянського будівництва та права С. М. Канарського про кількість виключених за політичними мотивами викладачів. <i>19 травня 1937 р.</i>	67
<i>Документ № 23.</i> Акт начальника 3 відділення 4 відділу УДБ ХОУ НКВС Ф. О. Цветухіна про відправлення заарештованого Я. О. Мельничука до карцеру терміном на 10 діб. <i>13 липня 1937 р.</i>	67
<i>Документ № 24.</i> Витяги з щоденника доцента кафедри історії політекономії ХДУ А. Т. Бузана, вилученого при арешті 11 січня 1937 р. <i>1932—1934 рр.</i>	68
<i>Документ № 25.</i> Витяги з листа Овчарова Г. Ф. наркомун внутрішніх справ СРСР Єжову М. І. про боротьбу з контрреволюційними націоналістичними проявами в українській літературі [у 1928—1934 роках]. <i>28 грудня 1937 р. — 14 січня 1938 р.</i>	70
<i>Документ № 26.</i> Доповідна записка уповноважених Всесоюзного перепису населення по Харківській області та м. Харкову про значну кількість віруючого населення. <i>1937 р.</i>	77
<i>Документ № 27.</i> Заява колишнього секретаря парторганізації УДБ ХОУ НКВС Лук'янова А. А. щодо самогубства начальника управління Мазо С. С., арешту інспектора управління Ветліцина-Южного Л. Г. <i>2 листопада 1941 р.</i>	78
<i>Документ № 28.</i> Витяг з свідчень колишнього начальника економічного відділення транспортного відділу НКВС УСРР Кардаш-Грінфельда А. Й. щодо справи «Промивка» <i>21 червня 1956 р.</i>	80
<i>Документ № 29.</i> Витяг з таємного листа Кардаш-Грінфельда А. Й. про організацію відкритого політичного судового процесу. <i>18 листопада 1935 р.</i>	80
<i>Документ № 30.</i> Довідка «Про істинно-православну церкву» з архівної кримінальної справи Артемова І. І. <i>10 червня 1958 р.</i>	81
<i>Документ № 31.</i> Витяг з довідки КДБ УРСР про осіб, які входили до складу позасудових органів ДПУ—НКВС УРСР. <i>7 червня 1989 року.</i>	82
Розділ 2. Біографічні нариси	83
<i>Людмила Ровчак.</i> Найтяжчий період біографії. (Про І. А. Багмута).....	85
<i>Інна Дмитриченко.</i> Подвижник бібліотечної справи. (Про Б. О. Боровича-Фінкельштейна).....	91
<i>Олена Дьякова, Анатолій Попов.</i> У Воркуті відомий як поет. (Про Л. З. Драновського).....	99
<i>Людвіг Войславський.</i> Український географ і дослідник Арктики. (Про М. М. Іваничука).....	105
<i>Олена Дмитрієва, Ігор Шуйський.</i> «Я йду в далечінь на великий поєдинок...». (Про І. Ю. Ізгура).....	111
<i>Ярослав Ганіткевич.</i> Доктор з родини Крушельницьких. (Про В. А. Крушельницьку).....	120
<i>Борис Москальов.</i> Данило Кудря і справа «Підпільної контрреволюційної боротьбистської організації». (Про Д. Є. Кудрю).....	125
<i>Ігор Шуйський.</i> «Розстріляне Відродження» в історичному вимірі. (Про Ю. А. Лавріненка).....	133
<i>Людмила Соколюк.</i> Бойчукіст Іван Падалка. (Про І. І. Падалку).....	140
<i>Ростислав Філіппенко.</i> Штрихи до відтвореного портрета. (Про М. Є. Редіна).....	148
<i>Олесь Гавриленко.</i> У списках засуджених не значився. (Про І. П. Якимішина).....	156
Розділ 3. Біографічні довідки громадян, що зазнали політичних репресій з липня 1934-го по липень 1937 року	161
А.....	163
Б.....	173
В.....	216
Г.....	237
Д.....	273
Е.....	296
Є.....	297
Ж.....	301
З.....	306
І.....	318
Й.....	325
К.....	325
Л.....	389
М.....	415
Н.....	451
О.....	464
П.....	474
Р.....	506
С.....	524
Т.....	573
У.....	592
Ф.....	594
Х.....	604
Ц.....	613
Ч.....	619
Ш.....	630
Щ.....	651
Ю.....	653
Я.....	655
<i>Додатки</i>	660
Зміни в адміністративно-територіальному поділі Харківщини в 1934—1937 роках.....	660
<i>Список скорочень</i>	662
<i>Іменний покажчик</i>	665